

БАТЬКИ МОЄЇ МАМИ

Мій дід – Коваль Іван, син Якова, онук Олекси, народився у 1868р. у с. Роздолі в селянській родині. Його дружиною була дівчина з сусіднього села Красногірки – Панченко Дарка Антонова, яка народилася у 1870 році. Вона була дуже гарна, добра і працелюбна. Дітей вони мали шестеро: Ригір 1896 р., Петро - 1898 р., Олекса - 1901 р., Ольга - 1903 р., Андрій - 1905 р., Франя - 1907 р. Уся родина була порядна, любила працювати в полі, в саду, на городі і по господарству. Батьки і діти були вірні християнським обрядам і усім українським традиціям. Ввечері і вранці щиро молилися вдома перед образами, регулярно ходили до церкви, дотримувалися посту, тощо.

Помірна фізична праця на свіжому повітрі, просте селянське харчування робили їх міцними, витривалими і здоровими. Батьки піклувалися своїми дітьми, дбали про їхнє майбутнє. Ригора вивчили на доброго столяра. Андрія віддали в науку виробляти тканини, килими на ткацькому верстаті. Петро дуже любив обробляти землю, доглядати худобу, вирощувати хліб. Олекса також був хліборобом з дитинства. Оля і Франя пряли кужелі на самопрядках і без них, шили, вишивали і в'язали.

Дід Іван не тільки умів добре господарювати на землі і біля худоби, а ще й кохався фруктовим садом, в якому стояло декілька десятків вуликів-дуплянок, накритих великими череп'яними палубками від дощу. Багато років був збирачем податків у с. Роздолі. Довго займав посаду церковного старости – титаря. Був справедливим і чесним, мав великі усні математичні здібності. Навіть вважав себе трохи письменним, бо умів написати своє ім'я і прізвище великими друкованими літерами КОВАЛЬ ІВАНЬ (обов'язково з м'яким знаком).

Продавав лишки зерна, сушню, мед тощо. Усе своє життя тягнувся, щоб докупити трохи землі, бо ж треба буде наділити синів, коли підростуть і почнуть женитися, та й дочкам придане щоб було. Було уже своїх пара коней, воли, віз і гарба, плуг і борони, і землі уже було аж 7 десятин орної своєї. Сини поженилися. Дочки заміж повиходили. Працьовиті батьки

наділили кожному по дві десятини землі, а дочкам дали по корові і по повній скрині приданого.

Але якраз тут уже почалася колективізація і розкуркулення селян. Не минуло це лихо і родину Ковалів. Дуже прикро і боляче було розлучатися абсолютно з усім тим мізерним селянським добром, нажитим важкою мозолистою працею впродовж багатьох довгих років. Розкуркулили голову родини Івана Ковалю, його синів Петра, Олексу, Андрія. Увесь хліб забрали до зернини, всю одежину, з хат усіх повикидали прямо на вулицю.

В усіх трьох синів було уже по двоє малих діток. Одного Ригора, найстаршого, що був столяром, якось оминула ця страшна біда. Олексу і Андрія засадили до в'язниці, дали по 10 років кожному. Олекса загинув на Колимі у 1936 році, а його 5-річна донечка Оля померла з голоду у 1933 р. Андрія запроторили будувати канал Москва - Волга. По закінченні будівництва був звільнений і повернувся в рідне село. В чужій, покинутій господарями, що повмирали з голоду хаті, віднайшов змарнілу одну дружину Дуньку, бо шестирічна дочка Тетянка померла страшною, голодною смертю у 1933 році. А Петро, щоб не посадили до в'язниці, як його братів, чкурнув десь у Мурманськ, а потім перебрався аж на Закавказзя, залишивши вдома, в чужій спорожній хаті, без грошей і без кришки хліба, дружину Дарку з двома дітками Андрійком та Іванком. А коли через декілька років повернувся додому, то побачив, що усі троє якимось дивом вижили. Пізніше, в 1940 р., Іван замерз у Кустанаї. Йому виповнилося лише 16 років.

Другого сина Андрія – надрайонового провідника ОУН, убили чекісти і стрибки, оточивши в шалаші на полі під с Вербова, Голованівського району. Йому щойно виповнилося 22 роки.

Отака доля звичайної, працювитої, чесноєї української родини в поневоленій Україні. А скільки таких родин по усій нашій політій сльозами і кров'ю українській багатющій ресурсами землі!

Наш дід Іван був хлопцем міцної будови. В молоді роки його призвали на військову службу до царської армії. Призначили в артилерію. Служив у

Кишиневі, а потім у Варшаві, що входила тоді до складу Російської імперії. Любив розповідати нам – онукам – про свою військову службу, коли він був молодий і сильний. Запам'яталися мені деякі його оповідання, які переказую нижче.